

PLAN FOR KIRKEMUSIKK

Et verktøy for menighetene: Frogner , Sørum og Blaker

Denne planen handler om musikkens rolle i kirken.

Planen er retningsgivende for arbeidet med kirkemusikk i Frogner , Sørum og Blaker menigheter.

Hovedformålet med denne planen er å styrke og sikre det kirkemusikalske livet i menighetene og kirkens formidling av tradisjonell og ny kirkemusikk.

Planen retter seg mot dem som har ansvar for kirkemusikk i Frogner , Sørum og Blaker.

Særlig, menighetsrådene, Kirkelig Fellesråd, ansatte innen kirkemusikk, frivillige medarbeidere og de som er opptatt av musikklivet i kirken.

Planen tar utgangspunkt i Kirkerådets plan for kirkemusikk, vedtatt i 2009. Denne planen er således en bearbeidet og forenklet utgave av denne. Arbeidet med planen er gjort i Musikkutvalget, et felles utvalg for de tre menighetene. Den er vedtatt i menighetsrådene.

**KIRKEMUSIKKEN FORENER ET ÅNDELIG OG ET MUSIKALSK SIKTEMÅL.
KIRKEMUSIKKEN TOLKER OG FORMIDLER KRISTEN TRO. DEN ER
MENIGHETENS
FELLES SVAR PÅ GUDS TALE TIL OSS, OG STØTTER OG GIR NÆRING
TIL DET ÅNDELIGE LIVET I MENIGHETEN.**

PRELUDIUM

Kirken er et sted hvor man synger og spiller for den treenige Gud. Kirkemusikken kommer til uttrykk på forskjellige måter: i gudstjenester og kirkelige handlinger, i korvirksomhet og konserter, i hjemmet og i forskjellig pedagogisk virksomhet.

Den norske kirke er en av de største aktørene innen kunst og kultur i det norske samfunnet. På den ene siden er kirken en stor kulturleverandør gjennom det omfattende arbeidet som gjøres, og på den andre siden tar kirken imot impulser fra det som skjer i samfunnet og i den verdensvide kirken. Dette er med på å forme kirkens uttrykk innenfor kunst og kultur.

KAPITTEL 1

KIRKEMUSIKK – DET TEOLOGISKE GRUNNLAGET

Kirkens trosbekjennelse lovpriser Gud som skaper av alle ting. Skriften lærer oss at mennesket , skapt i Guds bilde, er forvalter av hans gode gaver. Hele skaperverket er fylt med toner og rytmer som kan erkjennes gjennom sansene: Menneskestemmen, lyden av vind og vær, dyr og fugler. Alt utgjør et kor som lovpriser Herren.

Den kristne sangen og musikken er svar fra oss til den treenige Gud for den Gud er og Guds handlinger i skaperverket, i frelseshistorien, i menigheten og i livet til den enkelte av oss. Å skape og lytte til musikk kan gi et møte med det hellige i et annet språk enn det som ord og tanke kan romme.

Guds folk er et folk som synger, spiller og danser for Herren. Gjennom alle tider har musikken hatt sin naturlige plass i kirken. Gudstjenestemusikken er kommunikasjon med flere dimensjoner. Gud møter oss gjennom musikken for å gi os Ordet og Ånden, som skaper tro, håp og kjærlighet. Vi henvender oss til Gud når kroppen, stemmen og instrumentene vi har, tar del i bønn og lovprisning og i forkynnelsen av hans velgjerninger.

At musikk er en helt vesentlig del av kirkens liv i vår tid og i vår kirke, kommer også til uttrykk ved at kirken kaller og ansetter særlig utrustede personer til tjeneste som kirkemusikere.

Tjenesteordningen legger til grunn at kantoren (heretter kalt kirkemusikeren) leder den musikalske virksomheten i menigheten og har medansvar for å rekruttere, utruste og rettlede frivillige medarbeidere. I sin tjeneste forvalter kirkemusikeren hele kirkens vide tilfang av musikk. Det skjer gjennom egen utøving, i samhandling med kor, sangere og musikere, ved at han eller hun skaper noe nytt, ved å komponere og arrangere, og ved å gi opplæring. Musikk i kirken handler om å ta i bruk og utvikle de musikalske evner eller gaver som finne i menigheten.

Bredde og kvalitet er et overordnet mål for det musikalske arbeidet og retningsgivende for alle som er engasjert i kirkemusikken.

Den kirkemusikalske virksomheten i Den norske kirke har røtter i gudstjenestefeiringen. Samlingen om ord og sakrament har gjennom hundreårene funnet sin form preget av både felleskirkelige, nasjonalkirkelige og lokalkirkelige uttrykk.

Spesielle tradisjonstrekk i kirken vår er den lutherske og reformatoriske vektleggingen av salmer og sanger på morsmålet, orgelet og orgelkunstens utvikling gjennom hundreårene og norske religiøse folketoner .

I løpet av 1900-tallet har flere utviklingstrekk preget kirkemusikken:

Et større mangfold i bruk av instrumenter, musikk og liturgier fra store deler av verden, stort tilfang av nye salme- og sangtekster og gradvis aksept av flere kunstarter, for eksempel dans og visuelle uttrykk. Samtidsmusikk og nyere musikkformer gir kirkemusikken enda større spennvidde.

Lokal plan for kirkemusikk legger til rette for stor variasjon og et godt samarbeid mellom frivillige og ansatte. Det gjør musikklivet rikere. Samtidig utfordrer det alle som er involvert i det musikalske arbeidet i kirken, til å holde sammen både tradisjon og fornyelse i en helhetlig kvalitet.

Musikkens evne til på kommunisere med mennesket er et aspekt ved kvalitetsbegrepet, men ikke nok til å fortelle oss alt om kvaliteten i et musikkstykke. Slitestyrke over tid kan gi en pekepinn om hva slags musikk som holder mål kvalitetsmessig.

Spennet fra eldre kirkemusikk og fram til vår egen tid har gitt kirken et skattkammer som den plikter å forvalte. Kirkemusikkens kulturelle oppgave er å gjøre hele denne tradisjonen levende og gi disse skattene vider til stadig nye generasjoner.

MUSIKK OG FUNKSJON

Kirkens oppdrag er gitt gjennom evangeliet, fortellingen om broen mellom jord og himmel, Gud og mennesket: Kristus. I dette oppdraget har musikken en helt sentral funksjon. Kirkens musikk bygger broer gjennom å åpne sinn og tanker for Guds mysterium og gjennom å formidle og kommunisere evangeliet.

Musikken evner å binde seg til menneskelige følelser og erfaringer. Den kan bære glede og sorg, åpne for kunnskap og ettertanke og uttrykke det som ikke kan sies med ord. Musikk bygger broer mellom kirken og samfunnet ellers, gjennom samarbeid og kulturforvaltning på tvers av sjangre og tradisjoner. Musikken har som mål å skape samhold mellom de som fremfører musikken, røre ved de som lytter og skape ulike former for samhandling mellom utøvere og tilhørere.

MUSIKALSK VIRKSOMHET I MENIGHETENE

Musikken gjør livet rikere, dypere og mer fargerikt. Kirken er en del av samfunnet og har blant annet som oppdrag å bygge gode relasjoner.

Musikken i et trosopplæringsperspektiv

Kirkemusikk og kulturvirksomhet gir et godt grunnlag for at barn og unge kan være deltakere og ressurser for menigheten som lærende fellesskap. Dette fellesskapet er en god arena for læring av bibeltekster, liturgi og salmer.

Musikken i et diakonalt og inkluderende perspektiv

Musikk i et diakonalt perspektiv handler om å være til hjelp i ulike faser i livet, til trøst og oppmuntring i sorg og til glede i gode tider. Sangen og musikken har en viktig funksjon på institusjoner, for mennesker som ikke har et verbalt språk å uttrykke seg med. I musikken møter de noe gjenkjennelig, som ofte kommuniserer bedre enn ord og tale.

Musikk har evne til å inkludere mennesker med ulik bakgrunn og med ulike forutsetninger og funksjonsnivå. Gjennom musikalisk arbeid med kor, instrumentale ensemble, lovsangsteam og grupper for babysang, eller sang for småbarn, musikal- og konsertprosjekt, er musikken med på å styrke fellesskapet mellom mennesker i menigheten.

Kulturelt perspektiv

Musikk bygger broer mellom forskjellige kulturer. Når menigheten tar i bruk nye og fremmede musikalske uttrykksformer, blir musikken en viktig del av det interkulturelle arbeidet.

Profetisk perspektiv

Musikken bygger ikke bare broer. Musikken kan være den kritiske røsten inn i menigheten, hvor den løfter frem protesten, det uventede eller det svake. Musikk kan kreve at vi stopper opp og tar stilling. Også den stemmen hører med og gjør både livet og musikken rikere.

GUDSTJENESTER OG KIRKELIGE HANDLINGER

Den kristne kirke er en syngende kirke. På en særlig måte har den lutherske kirken en kirkemusikalsk arv i form av salmer og sanger som blir brukt ved gudstjenester og kirkelige handlinger. I salmebøkene finner vi et mangfold av tekster og musikk som speiler kristen tro gjennom mange hundre år og fram til vår tid. Salmeskatten vår er en kilde til inspirasjon og fordypning.

Ved vigslar og gravferder blir det ofte gjort tradisjonelle valg av salmer og musikk. I mange tilfeller ønsker de pårørende eller brudeparet, musikalske og verbale innslag, som gir den gudstjenestelige handlingen personlig nærhet og særpreget. Dette kan skje gjennom ulike former for musikalisk medvirkning fra kirkemusikeren eller andre. Her har kirkemusikeren en oppgave i å gi rettledning om hva som kan passe i den aktuelle sammenheng.

Utfordringer:

Opprettholde et felles salmerepertoar for menigheten.

Arbeide med balansen mellom det som er kjent og det som er ukjent stoff.
Lage rutiner for godt samarbeid, mellom ansatte og gravferdsbyråer, pårørende om valg av sang og musikk. Og godt samspill mellom ansatte og brudepar og deres pårørende.
Rekruttere og involvere frivillige. Den nye gudstjenestereformen og implementering av ny salmebok utfordrer oss til å rekruttere forsangere til gudstjenestene.

KORVIRKSSOMHET

Korsangen er en av de største frivillige virksomhetene innenfor kirken og er et kjerneområde i det kirkemusikalske livet i menigheten. Kor som medvirker i gudstjenesten, tilfører en kunstnerisk og estetisk erfaring som åpner for kommunikasjon og deltakelse. Koret er en arena for sosialt fellesskap
Og en øvelse i samspill. Korarbeidet er et åpent fellesskap i den lokale menigheten og bygger gode relasjoner mellom de som er med.

Utfordring:

Videreutvikle det gode samarbeidet som er etablert gjennom flere år, med de etablerte korene i kommunen. Jobbe for å etablere forsangergrupper i de tre menighetene, til berikelse av gudstjenestene og styrke salmesangen.

HJEMMET

Hjemmet er en viktig arena for kristen sang og musikk. Det er en oppgave for menighetene å oppmuntre til bordbønn, kveldsbønn og sang i hjemmet, særlig ved festene i kirkeåret. Kirkemusikeren spiller en viktig rolle som inspirator i trosopplæring og i kontakt med foreldre og familier i forbindelse med korarbeid, ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

SKOLE, BARNEHAGE OG KULTURSKOLE

Samarbeidet mellom kirken og skoler, barnehager har en lang tradisjon i menighetene og er et viktig aktivitetsområde.

I våre tre menigheter har vi i løpet av femten år opparbeidet et unikt samarbeid med skolene i kommunen. Viser til plan for skole/kirkesamarbeidet i Sørumsund.

Vår utfordring er å utnytte denne helt unike kontakten. Vi møter barna der de er, årlig, gjennom hele grunnskolen.

Viser til det eksisterende samarbeidet som blomstrer. Dette samarbeidet må alltid ha fokus !!!

INSTITUSJON

Deter mange som er isolerte fra det kristne fellesskapet på grunn av alder, sykdom eller funksjonsnedsetting. De er avhengige av andre for å delta. Dette blir regnet inn under kirkens diakonale tjeneste, men kirkemusikken har også en oppgave her. Musikk som kommunikasjonsmiddel og musikk som terapi, har vi i Sørumsund sett, hørt og erfart.

Samarbeidet med Skåningsrud skole, har gitt oss mange uforglemmelige øyeblikk under skolegudstjenesten i Blaker kirke. Der der rørende å oppleve hvordan elever fra Fjuk skole og elever fra Skåningsrud sammen synger i «engle-kor.»

Et annet samarbeid som kan utvikles videre er årlig gudstjeneste med «Lotus-bandet.»

Musikken har en viktig funksjon for de som ikke har et eget verbalt språk å uttrykke seg med. Gjennom musikken møter de noe gjenkjennelig som ofte kommuniserer bedre enn ord. Aktiv bruk av musikk i behandling blir stadig mer og mer vanlig og dette bør kirken være en del av.

Utfordring:

At kirkemusikerne må ha en tidsressurs som er stor nok til at samarbeidet med institusjonene kan videreutvikles. For eksempel utvikle arrangement som kan presenteres i regi av den kulturelle spaserstokken.

Arbeide for at kirkemusikken blir en naturlig del av kirkens diakonale arbeid på dette feltet.

KIRKEN SOM KONSERTARENA

Kirkerommet representerer noen av de mest attraktive konsertlokalene vi har. Slik er det også i Sørums kommun. Vi har fire fantastiske kirkebygg som også innbyr til store kulturelle opplevelser. I tillegg har vi to moderne misjonshus som også framstår som attraktive lokaler i denne sammenhengen.

Kirken har også lang tradisjon som konsertarrangør.

Det er viktig med dialog mellom menighetsrådet og kirkemusikeren når spørsmål om utleie av kirken skal drøftes. I hht Tjenesteordningen er kirkemusikeren rådgiver for menighetsrådet i kirkemusikalske spørsmål. Det er menighetsrådet som har avgjørelsesmakt ved utleie av kirken.

I gjeldende regelverk for bruk av kirken heter det:

«Det som foregår i kirken skal ikke være preget av forsiktighet, men av gudstjenesteliv, gudsopplevelse, engasjement og framtidshåp, der evangeliets trøst, varme og fellesskap blir formidlet i sorg og glede.» Disse reglene gjelder selve kirkerommet.

Kirken skal være tydelig på at kirkerommet er et vigslet rom og dermed annerledes enn andre konsertlokaler. Det som skjer i kirken har et overordnet mål: Å ære Gud og bygge opp menigheten.

Viser til «Kunsten å være kirke» fra 2005. I vedtaket ble alle menigheter i landet oppfordret til og gi rom for det kulturelle mangfoldet, slik at kirken kan være en offensiv kulturbærer som tar i bruk et bredt spekter av kunstformer og medium.

Utfordring:

Lage en strategi for hvordan menigheten kan legge til rette for at det blir gitt et bredt tilbud om kulturarrangement i kirkelig regi.

INSTRUMENT OG BEMANNING

Sangstemmen er kirkens viktigste instrument. Det er tradisjon for å støtte sangen med instrumentalmusikk, da særlig ved hjelp av orgelet. Orgelet har en tradisjon og en utbredelse som har gitt det en sentral plass i menighetenes liv. Det er et av kirkens fremste kulturelle varemerker. Det blir mer og mer vanlig å inkludere andre instrumenter i et mangfoldig

gudstjenesteliv. Hovedinstrumentet er orgelet og det er viktig at det til enhver tid jobbes for å verne om dette unike instrumentet som ikke bare er et instrument, men faktisk et helt orkester.

Rekruttering, bemanning og arbeidsforhold

En stor utfordring for kirken idag er planmessig rekruttering av kirkemusikeryrket.

Lokalt har kirkemusikerne et ansvar i å undervise elever i orgelspill. Det gode samarbeidet med skolene bør generere interessen for orgelet som instrument. Kirkerommet bør stilles til disposisjon for orgelundervisning og disse elevene bør få nøkkel til kirken og mulighet for å øve i kirken.

Kirkens arbeid med trosopplæring er et sted der unge mennesker kan finne sin plass i et kirkemusikalsk arbeid.

Bemannings situasjonen handler om å ta vare på kvalifisert arbeidskraft. Kirkemusikeryrket skal ha gode rammevilkår og stillingsstørelser som motvirker at kirkemusikere slutter i tjenesten og går over i annet arbeid. Arbeidsgiver har ansvar for å gjøre kirken til en attraktiv arbeidsplass ved å tilby gode arbeidsforhold, etterutdanning og annen faglig utvikling, og økonomi til den kirkemusikalske virksomheten.

KAPITTEL 2

KIRKEMUSIKK I PRAKSIS

Innledning

Kirkeloven 9.2, forutsetter at menigheten har sin egen lokale plan for kirkemusikk.

Menighetsrådet har ansvar for å innarbeide og utvikle kirkemusikken i soknet (paragraf 9 i kirkeloven).

Kirkemusikeren leder de kirkemusikalske aktivitetene i menigheten og skal være med på å forvalte og levendegjøre tradisjonelle og nye kirkemusikalske verdier. Han eller hun skal bidra til bredde og kvalitet i det kirkemusikalske arbeidet i soknet og har medansvar for å rekruttere, utruste og rettlede frivillige medarbeidere (fra tjenesteordningen).

Hovedmål

Musikken skal invitere til refleksjon rundt kristen tro, både ved å styrke og å utfordre.

Kirkemusikken i vår menighet skal gi relasjonene mellom Gud og mennesker kunstneriske uttrykk.

Kirkemusikken i vår menighet skal ha som mål å styrke båndene mellom innbyggerne i soknet og egen kirke.

GUDSTJENESTER OG KIRKELIGE HANDLINGER

Mål

Musikken i gudstjenestene og kirkelige handlinger skal inspirere til deltagelse og engasjement.

Musikken i gudstjenesten skal fremme salmesangen i menigheten.

Musikken skal tilføre gudstjenesten en kunstnerisk og estetisk dimensjon.

TILTAK

Utarbeide helhetlige planer for gudstjenestelivet i menighetene. (Videreutvikle planen vi i dag bruker).

Sikre gode rutiner for å opprette tidlig kontakt mellom de ansatte og pårørende eller brudepar.

Sikre god kommunikasjon mellom de ulike musikkmiljøene i soknet.

Sikre internkommunikasjonen mellom ansatte – gudstjenesteutvalg – musikkutvalg, for at kommunikasjonen med de forskjellige musikalske ressursene blir best mulig.

KORVIRKSOMHET

Mål

Kirkens, menighetens kor og andre kor i lokalsamfunnet skal jevnlig medvirke på gudstjenester.

Etablere forsangergrupper.

Tiltak

Lage en plan som viser hvilke gudstjenester forsangergrupper/kor medvirke på.

Ta initiativ til å starte kor når forholdene ligger til rette for det.

SAMARBEID MED HJEMMET

Mål

At kristen sang og musikk blir en naturlig del av livet i hjemmet.

Tiltak

Tiltak må sees i sammenheng med lokal plan for trosopplæring og samarbeidet kirke – hjem.

SAMARBEID MED BARNEHAGE, SKOLE OG KULTURSKOLE

Mål

At barnehagen, skolen og kulturskolen skal oppleve kirken som en god samarbeidspartner og en arena for musikalsk utfoldelse.

At barn skal bli glade i sang og musikk.

Tiltak

Kirkemusikeren er med i undervisning på skolen eller samlingsstund i barnehagen og er ansvarlig for innøving av sanger/salmer til skolegudstjenester.

Barna får omvisning i og rundt orgelet. Barna får prøve seg på orgelkrakken. Kirkemusikeren demonstrerer instrumentet og man synger passende sanger, salmer.

Kirkemusikerne legger til rette for samarbeidstiltak med skolen innenfor rammen av Den kulturelle skolesekken.

Samarbeide med kulturskolen om å tilby orgelundervisning.

INSTITUSJONER

Mål

Regelmessige tilbud om samlinger med sang og musikk på institusjonene i sognet, i tillegg til andakter og gudstjenester.

Tiltak

Lage plan sammen med diakonitjenesten om gjennomføring av tiltak.

Ta initiativ til et samarbeid med lokale helseinstitusjoner, med tanke på å bruke kirkemusikk som behandling og lindring.

KONSERTER

Mål

Gjennom konsertvirksomhet skal vi nå et bredt publikum.

Gjennom ulike typer av konsertprogram vil vi vise mangfoldet i kunstneriske uttrykk.

Tiltak

Søke samarbeid med musikere, både profesjonelle og amatører.

Lage oversikt over aktuelle støtteordninger.

Utarbeide eget budsjett for konsertvirksomheten.

INSTRUMENT OG BEMANNING

Mål

Menigheten skal ha egnede og funksjonelle instrument med høy kvalitet.

Menigheten skal ha kompetent arbeidskraft til å realisere fastsatte planer og mål.

Tiltak

Utarbeide handlingsplaner og informere om behov for nye innkjøp eller restaurering av instrument.

Arbeide for gode avtaler for vedlikehold på instrumentene.

Rekruttere både frivillige og nye arbeidssøkere i tråd med vedtatte satsningsområder.

Utarbeide en plan for gjennomføring av kompetanseøkende tiltak.

Arbeide for at ansatte og frivillige får mulighet til å være med på kurs og konferanser hvor aktuelle temaer blir tatt opp.

POSTLUDIUM

Det viser seg at det er behov for å utarbeide en helhetlig plan for kirkemusikk. Mange vil kunne tenke at det er unødvendig å byråkratisere et arbeid som fungerer utmerket godt uten.

Av og til møter vi utfordringer hvor det kan være ryddig å ha en plan som klart og tydelig gir de svar vi kanskje må lete etter. Ansatte vet hva de er satt til å gjøre, men ansatte skal lytte til menighetsråd og frivillige. Det er mange som kan føle eierskap til det de er engasjert i. En plan for kirkemusikk vil kunne fungere som et godt verktøy for ansatte, folkevalgte, frivillige medarbeidere og andre som vil vite mer om hvordan det jobbes.